

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. birželio 9 d.*

„Apeliacinis skundas — Karteliai — EB 81 straipsnis — Ispanijos kelių bitumo rinka — Rinkos pasidalijimas ir kainų derinimas — Per ilgą proceso Europos Sąjungos Bendrajame Teisme trukmė — Per ilgą procedūros Europos Komisijoje trukmė — Apeliacinis skundas dėl bylinėjimosi išlaidų“

Byloje C-608/13 P

dėl 2013 m. lapkričio 25 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo

Compañía Española de Petróleos (CEPSA) SA, įsteigta Madride (Ispanija), atstovaujama *abogados* O. Armengol i Gasull ir J. M. Rodríguez Cárcamo,

apeliantė,

dalyvaujant kitai proceso šaliai

Europos Komisijai, atstovaujamai C. Urraca Caviedes ir F. Castillo de la Torre, padedamų advokato A. J. Rivas,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro penktosios kolegijos pirmininko pareigas einantis ketvirtosios kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, penktosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai D. Šváby (pranešėjas), A. Rosas ir C. Vajda

generalinis advokatas N. Jääskinen,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: ispanų.

Sprendimą

- 1 Apeliaciniu skundu *Compañía Española de Petróleos (CEPSA) SA* prašo panaikinti 2013 m. rugsėjo 16 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *CEPSA / Komisija* (T-497/07, toliau – skundžiamas sprendimas, EU:T:2013:438), kuriuo šis teismas atmetė jų ieškinį, kuriuo prašoma panaikinti 2007 m. spalio 3 d. Komisijos sprendimą C(2007) 4441 *final* dėl procedūros pagal [EB 81] straipsnį (byla COMP/38.710 – Bitumas (Ispanija)) (toliau – ginčijamas sprendimas), kiek jis su ja susijęs, o jei šis prašymas nebūtų patenkintas – sumažinti jai skirtą baudą.

Teisinis pagrindas

Reglamentas Nr. 1

- 2 1958 m. balandžio 15 d. Tarybos reglamento Nr. 1, nustatančio Europos atominės energijos bendrijoje vartojamas kalbas (OL 17, 1958, p. 385; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 1 t., p. 5), 3 straipsnyje nustatyta: „Bendrijos institucijos valstybės narei ar jos jurisdikcijoje esančiam asmeniui siunčiamus dokumentus rengia tos valstybės kalba“.

Ginčo aplinkybės ir ginčijamas sprendimas

- 3 Ginčo aplinkybės nurodytos skundžiamo sprendimo 1–91, 107 ir 108 punktuose ir jas galima apibendrinti taip, kaip nurodyta toliau.
- 4 Su pažeidimu susijęs produktas yra greitai įsiskverbiantis bitumas, t. y. bitumas, kuris niekaip nebuvo transformuotas ir kuris naudojamas statybose ir kelių priežiūros srityje.
- 5 Ispanijos bitumo rinkoje veikia, pirma, trys gamintojai: *Repsol*, *CEPSA-PROAS* ir *BP* grupės, ir, antra, importuotojai, tarp kurių yra *Nynäs* ir *Petrogal* grupės.
- 6 *CEPSA-PROAS* grupė – tai energetikos sektoriuje veikianti tarptautinė bendrovių grupė, kotiruojama akcijų biržoje ir veiklą vykdanči įvairiose šalyse. *Productos Asfálticos (PROAS) SA* yra dukterinė bendrovė, kurios 100 % akcijų priklauso *CEPSA* ir kuri nuo 1991 m. kovo 1 d. prekiauja *CEPSA* pagamintu bitumu, gamina kitus bitumo produktus ir jais prekiauja.
- 7 *PROAS* Ispanijoje tretiesiems asmenims parduodama greitai įsiskverbiantį bitumą 2001 m. mokestiniais metais pasiekė 90 700 000 EUR apyvartą, t. y. užėmė 31,67 % atitinkamos rinkos. Bendra konsoliduota *CEPSA-PROAS* apyvarta 2006 m. sudarė 18 474 000 000 EUR.
- 8 Gavus vienos iš *BP* grupės bendrovių 2002 m. birželio 20 d. pateiktą prašymą neskirti baudos pagal Komisijos pranešimą apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju (OL C 45, 2002, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 155, toliau – 2002 m. pranešimas dėl bendradarbiavimo), 2002 m. spalio 1 ir 2 d. buvo atlikti *Repsol*, *CEPSA-PROAS*, *BP*, *Nynäs* ir *Petrogal* grupių bendrovių patikrinimai.
- 9 2004 m. vasario 6 d., remdamasi 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, Pirmojo reglamento, įgyvendinančio [EB 81] ir [EB 82] straipsnius (OL 13, 1962, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3), 11 straipsnio 3 dalimi, Europos Komisija atitinkamoms įmonėms nusiuntė pirmus prašymus pateikti informacijos.
- 10 2004 m. kovo 31 d. ir 2004 m. balandžio 5 d. faksimilinėmis pranešimais atitinkamai *Repsol* grupės bendrovės ir *PROAS* pateikė Komisijai prašymą pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, prie kurio buvo pridėtas įmonės pareiškimas.

- 11 Išsiuntusi atitinkamoms įmonėms kitus keturis prašymus pateikti informacijos, Komisija formaliai pradėjo procedūrą ir 2006 m. rugpjūčio 24–28 d. pateikė pranešimą apie kaltinimus atitinkamoms BP, *Repsol*, CEPSA-PROAS, *Nynäs* ir *Petrogal* grupių bendrovėms.
- 12 Prieš išsiųsdama pranešimą apie kaltinimus atitinkamoms CEPSA-PROAS grupės bendrovėms, Komisija 2006 m. liepos 19 d. raštu paklausė CEPSA, ar ši sutinka, kad Komisija jai atsiųstų visą oficialų dokumentą, pranešimą apie kaltinimus ar sprendimą, kurį Komisija galėjo dėl jos priimti, anglų kalba. 2006 m. liepos 20 d. raštu CEPSA pranešė, kad Komisija gali jai atsiųsti pranešimą apie kaltinimus anglų kalba.
- 13 2007 m. spalio 3 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą, kuriame konstatavo, kad trylika bendrovių, kurioms šis sprendimas buvo skirtas, dalyvavo visuose susitarimuose dėl rinkos pasidalijimo ir derino greitai įsiskverbiančio kelių bitumo kainas Ispanijoje (išskyrus Kanarų salas).
- 14 Komisija padarė išvadą, kad kiekvienas iš dviejų konstatuotų konkurencijos apribojimų, t. y. horizontalieji susitarimai dėl rinkos pasidalijimo ir kainų derinimas, dėl savo pobūdžio priklauso sunkiausiems EB 81 straipsnio pažeidimams, kurie pagal teismo praktiką pagrįstai gali būti kvalifikuojami kaip „labai sunkūs“ pažeidimai.
- 15 Komisija nustatė, kad skirtinų baudų „pradinis dydis“ yra 40 000 000 EUR, atsižvelgdama į pažeidimo sunkumą, atitinkamos rinkos vertę (2001 m., t. y. paskutiniaisiais ištisais pažeidimo darymo metais, ji buvo 286 400 000 EUR) ir tai, kad pažeidimas buvo apribotas bitumo pardavimais vienoje valstybėje narėje.
- 16 Tada Komisija bendroves, kurioms skirtas ginčijamas sprendimas, suskirstė į skirtingas kategorijas, nustatytas remiantis santykinę jų reikšmę atitinkamoje rinkoje, kad būtų taikomas diferencijuotas vertinimas atsižvelgiant į jų faktinį ekonominį pajėgumą padaryti didelę žalą konkurencijai.
- 17 *Repsol* grupė ir PROAS, kurios 2001 m. mokestiniais metais turėjo atitinkamai 34,04 ir 31,67 % rinkos dalių, buvo priskirtos prie pirmosios kategorijos, BP grupė, kurios rinkos dalis buvo 15,19 %, – prie antrosios, o *Nynäs* ir *Petrogal* grupės, kurioms priklausė nuo 4,54 iki 5,24 % rinkos, – prie trečiosios kategorijos. Remiantis tuo, skirtinų baudų „baziniai dydžiai“ buvo nustatyti tokie:
 - pirmajai kategorijai (*Repsol* grupei ir PROAS): 40 000 000 EUR,
 - antrajai kategorijai (BP grupei): 18 000 000 EUR,
 - trečiajai kategorijai (*Nynäs* ir *Petrogal* grupėms): 5 500 000 EUR.
- 18 Padidinus baudų „bazinį dydį“ dėl pažeidimo trukmės, t. y. vienuolikos metų ir septynių mėnesių laikotarpio (nuo 1991 m. kovo 1 d. iki 2002 m. spalio 1 d.), dėl PROAS Komisija nutarė, kad jai skirtos baudos dydis turi būti padidintas 30 % dėl sunkinančių aplinkybių, nes ši įmonė buvo vienas iš svarbių nagrinėjamo kartelio „variklių“.
- 19 Komisija taip pat nusprendė, kad pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo PROAS turi teisę į baudos, kuri paprastai jai turėtų būti skirta, sumažinimą 25 %.
- 20 Atsižvelgiant į šias aplinkybes CEPSA ir PROAS buvo solidariai skirta 83 850 000 EUR bauda.

Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

- 21 2007 m. gruodžio 20 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo ieškinį, kuriuo apeliante prašė panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jis su ja susijęs, o jei šis reikalavimas nebūtų tenkinamas – sumažinti jai skirtos baudos dydį. Be to, ji prašė iš Komisijos priteisti bylinėjimosi išlaidas.

- 22 Ieškiniui pagrįsti apeliantė nurodė septynis pagrindus.
- 23 Bendrasis Teismas atmetė kiekvieną iš šių ieškinio pagrindų ir visą ieškinį.
- 24 Priešieškiniu Komisija Bendrojo Teismo prašė pasinaudojant neribota savo jurisdikcija padidinti CEPSA skirtą baudą, tačiau teismas šio prašymo netenkino.

Šalių reikalavimai

- 25 Apeliaciniame skunde CEPSA Teisingumo Teismo prašo:
- panaikinti skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies pirmą ir trečią punktus,
 - priimti galutinį sprendimą dėl ginčo negrąžinant bylos Bendrajam Teismui ir sumažinti ginčijamame sprendime skirtą baudą iki dydžio, kurį jis laikytų teisingu, ir
 - priteisti iš Komisijos bylinėjimosi apeliacinėje instancijoje išlaidas.
- 26 Komisija Teisingumo Teismo prašo:
- atmesti apeliacinį skundą ir
 - priteisti iš apeliančės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl apeliacinio skundo

- 27 Grįsdama apeliacinį skundą apeliantė remiasi šešiais pagrindais.
- 28 Pirmi du pagrindai, kuriuos reikia nagrinėti kartu, siejami su esminių formos reikalavimų pažeidimu ir faktinių aplinkybių iškraipymu, kiek tai susiję su kalbos vartojimo taisyklėmis. Trečiasis pagrindas siejamas su proporcingumo principo pažeidimu, padarytu nustatant apeliantei skirtinos baudos dydį. Ketvirtuoju ir penktuoju pagrindais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, apeliantė teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė protingo laikotarpio laikymosi principą. Šeštasis pagrindas siejamas su Bendrojo Teismo procedūros reglamento redakcijos, taikomos ginčo aplinkybėms, 87 straipsnio 2 dalies pažeidimu.

Dėl pirmojo ir antrojo pagrindų, siejamų su esminių formos reikalavimų pažeidimu ir faktinių aplinkybių iškraipymu, kiek tai susiję su kalbos vartojimo taisyklėmis

Šalių argumentai

- 29 Pirmuoju pagrindu, pateiktu dėl skundžiamo sprendimo 113–115 ir 119 punktų, apeliantė kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis nepanaikino ginčijamo sprendimo dėl esminių formos reikalavimų pažeidimo, padaryto dėl to, kad Komisija nusiuntė CEPSA pranešimą apie kaltinimus anglų kalba, pažeisdama Reglamento Nr. 1 3 straipsnį, ESS 3 straipsnį, taip pat Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 41 straipsnio 4 dalį, kaip ji buvo teigusi, be kita ko, savo dublike ir per teismo posėdį, kuriame buvo išklaustytos šalių kalbos. Šiuo klausimu apeliantė teigia, kad neturi reikšmės tai, jog ji savanoriškai ir sąmoningai sutiko su šiuo pažeidimu.

- 30 Komisija mano, kad su esminių formos reikalavimų ir Reglamento Nr. 1 pažeidimu siejamas pagrindas yra naujas pagrindas, kuris negali būti priimtas apeliaciniame procese. Subsidiariai ji mano, kad jis nepagrįstas.
- 31 Antruoju pagrindu, pateiktu dėl, pirma, skundžiamo sprendimo 109, 110 ir 114 punktų ir, antra, to sprendimo 115 punkto, apelianė kaltina Bendrąjį Teismą tuo, jog šis išklaipe faktines aplinkybes, kai konstatavo, kad ji savanoriškai sutiko su taikomų kalbos vartojimo taisyklių pažeidimu ir kad dėl šio pažeidimo nebuvo pakenkta jos teisei į gynybą.
- 32 Šiuo klausimu ji teigia, kad, viena vertus, 2006 m. liepos 20 d. ji nusiuntė dokumentą, kuriuo sutiko gauti pranešimą apie kaltinimus anglų kalba, turėdama vienintelį tikslą – išvengti sankcijos padidinimo dėl to, kad, pranešimą apie kaltinimus išsiuntus po 2006 m. rugsėjo 1 d., Komisija jai būtų skyrusi daug griežtesnę sankciją.
- 33 Kita vertus, ji teigia, kad tai, jog šis pranešimas nebuvo parengtas reikiama kalba, Bendrasis Teismas turi laikyti ne tik Reglamento Nr. 1 pažeidimu, bet ir jos teisės į gynybą pažeidimu, nes ji turėjo išversti šį dokumentą, kad galėtų į jį atsakyti, ir taip neliko originalaus dokumento tikslumo ir autentiškumo.
- 34 Komisija savo ruožtu mano, kad Bendrasis Teismas neiškraipė faktinių aplinkybių ir kad bet kuriuo atveju negalima konstatuoti teisės į gynybą pažeidimo, nes, nesant nurodyto pažeidimo, procedūros rezultatas nebūtų buvęs kitoks.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 35 Komisijos nurodytą argumentą dėl nepriimtino reikia atmesti. Šalis gali pateikti Teisingumo Teismui pagrindus, kuriais siekiama teisiniu aspektu kritikuoti Bendrojo Teismo sprendimą (žr. 2007 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Stadtwerke Schwäbisch Hall ir kt. / Komisija*, C-176/06 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2007:730, 17 punktą). Skundžiamo sprendimo 107–119 punktuose Bendrasis Teismas aiškiai atsakė į apeliančės kaltinimus, siejamus su esminių formos reikalavimų ir Reglamento Nr. 1 pažeidimu. Todėl apelianė gali pateikti pagrindus ir teisiniu aspektu kritikuoti skundžiamo sprendimo dalį, kurioje atmesti šie pagrindai.
- 36 Kalbant apie kaltinimus, siejamus su esminių formos reikalavimų ir Reglamento Nr. 1, taip pat ESS 3 straipsnio ir Chartijos 41 straipsnio 4 dalies pažeidimu, pažymėtina, kad iš Teisingumo Teismo praktikos, kurią Bendrasis Teismas mini skundžiamo sprendimo 115 punkte, matyti, jog Reglamento Nr. 1 3 straipsnyje numatytas kalbos vartojimas nėra esminis formos reikalavimas, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnį, kurio pažeidimas būtinai turi įtakos viso dokumento, kuris asmeniui parengtas kita kalba, teisėtumui (šiuo klausimu žr. 1970 m. liepos 15 d. Sprendimo *ACF Chemiefarma / Komisija*, 41/69, EU:C:1970:71, 47–52 punktus). Pagal šią teismo praktiką, jei institucija nusiunčia asmeniui, kurio atžvilgiu kompetenciją turi valstybė narė, dokumentą, parengtą ne šios valstybės narės kalba, dėl tokių veiksmų procedūra tampa niekinė tik jeigu ši aplinkybė sukelia šiam asmeniui žalingų padarinių per administracinę procedūrą.
- 37 Vadinas, priešingai, nei teigia apelianė, pranešimo apie kaltinimus, taigi ir pradėtos procedūros teisėtumą galima užginčyti tik jeigu kitos kalbos, nei numatyta Reglamento Nr. 1 3 straipsnyje, vartojimas šiame pranešime sukėlė žalingų padarinių apeliantei.
- 38 Šiuo aspektu reikia atmesti antruoju pagrindu pateiktus apeliančės argumentus, kad Bendrasis Teismas išklaipe faktines aplinkybes konstatuodamas, jog ji savanoriškai sutiko gauti pranešimą apie kaltinimus anglų kalba, nesant reikalo Teisingumo Teismui nuspręsti dėl jų pagrįstumo. Šiuo atveju nurodytas

iškraipymas galėtų lemti skundžiamo sprendimo panaikinimą tik jeigu būtų įrodyta, kad dėl iš to išplaukiančio pažeidimo, susijusio su sutikimu, per administracinę procedūrą buvo pažeista apeliančės teisė į gynybą.

- 39 Siekdama įrodyti tokį pažeidimą, apelianė iš esmės remiasi tokiais pačiais argumentais, kokius ji jau buvo pateikusi Bendrajame Teisme ir kurie buvo atmesti skundžiamo sprendimo 113 punkte dėl motyvų, dėl kurių apelianė neteigia, kad buvo iškraipytos faktinės aplinkybės. Todėl šie argumentai turi būti atmesti kaip nepriimtini, o antrasis pagrindas nėra pagrįstas, kiek tai susiję su tariamu faktinių aplinkybių iškraipymu.
- 40 Vadinas, reikia visiškai atmesti pirmąjį ir antrąjį apeliacinio skundo pagrindus.

Dėl trečiojo pagrindo, siejamo su tuo, kad Bendrasis Teismas pažeidė proporcingumo principą

Šalių argumentai

- 41 Trečiuoju pagrindu, pateiktu dėl skundžiamo sprendimo 321–332 punktų, apelianė kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis nepakankamai motyvavo skundžiamą sprendimą, ir tuo, kad jis pažeidė proporcingumo principą, kaip jį aiškina Teisingumo Teismas.
- 42 Bendrasis Teismas turėjo, kaip ir byloje, kurioje buvo priimtas 1994 m. liepos 14 d. Sprendimas *Parker Pen / Komisija* (T-77/92, EU:T:1994:85), kuriuo apelianė grindė savo ieškinį, sumažinti CEPSA ir PROAS solidariai skirtą baudą, nes Komisija neatsižvelgė į mažą procentinę dalį (0,77 %), kurią sudarė produkto, su kuriuo susijęs pažeidimas, apyvarta, palyginti su bendra CEPSA-PROAS grupės apyvarta, o tai reiškia, kad galutinė CEPSA skirta bauda sudarė daugiau kaip 90 % PROAS paskutinių ištisu pažeidimo darymo metų apyvartos.
- 43 Bendrasis Teismas esą atsisakė pasimokyti iš to sprendimo ir tik konstatavo, pirma, kad nagrinėjamu atveju buvo teisingai pritaikyta 10 % apyvartos viršutinė riba, nenagrinėdamas to, ar maža produkto, su kuriuo susijęs pažeidimas, apyvarta turėjo reikšmės, ir, antra, kad tas sprendimas nesusijęs su bendrovių grupe.
- 44 Taip Bendrasis Teismas esą padarė teisės klaidą patvirtindamas sankciją, kuri yra ne tik netinkama, bet ir tokia didelė, kad ją galima laikyti neproporcinga, kaip tai suprantama pagal 2012 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *E.ON Energie / Komisija* (C-89/11 P, EU:C:2012:738) 126 punktą.
- 45 Komisija mano, kad šis apeliacinio skundo pagrindas neturi pagrindo.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 46 Kiek apelianė kaltina Bendrąjį Teismą nepakankamai motyvavus sprendimą atmesti argumentus, susijusius su CEPSA-PROAS grupei skirtos baudos neproporcingumu, reikia konstatuoti, kad šis teiginys grindžiamas akivaizdžiai klaidingu skundžiamo sprendimo aiškinimu.
- 47 Atmesdamas kaltinimą, susijusį su CEPSA ir PROAS solidariai skirtos baudos neproporcingumu, Bendrasis Teismas, pirma, skundžiamo sprendimo 316 punkte konstatavo, kad, kiek tai susiję su CEPSA-PROAS grupe, buvo atsižvelgta tik į PROAS greitai išsiskverbiančio bitumo pardavimus. Antra, to sprendimo 317 ir 318 punktuose jis pažymėjo, kad Komisija netaikė jokio dauginimo koeficiento. Trečia, to sprendimo 323 punkte jis padarė išvadą, kad 1994 m. liepos 14 d. Sprendimas *Parker Pen / Komisija* (T-77/92, EU:T:1994:85) nėra svarbus šiuo atveju, atsižvelgiant į, pirma, tai, kad ginčijamame sprendime Komisija atsižvelgė tik į produkto, dėl kurio padarytas pažeidimas, pardavimus, ir, antra, tai, kad 1994 m. liepos 14 d. Sprendime *Parker Pen / Komisija* (T-77/92, EU:T:1994:85) buvo nagrinėjama

nepriklausoma bendrovė, todėl nebuvo kalbama apie kokią nors atsižvelgimą į bendrą grupės apyvartą. Ketvirta, atsakydamas į CEP SA argumentą dėl 10 % apyvartos viršutinės ribos, numatytos 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB 81 ir 82] straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 8 sk., 2 t., p. 205) 23 straipsnio 2 dalyje, viršijimo, minėto sprendimo 324 punkte jis konstatavo, kad tai, jog CEP SA-PROAS grupei skirta bauda yra beveik lygi bendrai PROAS paskutinių ištisių atitinkamo pažeidimo darymo metų apyvartai, savaime neleidžia daryti išvados, kad buvo pažeistas proporcingumo principas, o šiuo klausimu to sprendimo 327–329 punktuose konstatavo, kad Komisija teisėtai manė, jog PROAS ir CEP SA sudarė ekonominį vienetą ir kad ši viršutinė riba turėjo būti skaičiuojama atsižvelgiant į bendrą visų bendrovių, sudarančių vieną ekonominį vienetą, veikiantį kaip įmonė, kaip ji suprantama pagal EB 81 straipsnį, apyvartą.

- 48 Dėl to, kad apeliante teigia, jog Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą konstatuodamas, jog bauda yra neproporcinga, reikia priminti, kad Teisingumo Teismas, apeliaciniame procese priimdamas sprendimą dėl teisės klausimų, negali teisingumo sumetimais Bendrojo Teismo, sprendžiančio dėl baudų, kurios įmonėms skirtos už Sąjungos teisės pažeidimą, dydžio, vertinimo pakeisti savuoju. Taigi tik tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad sankcija yra ne tik netinkama, bet ir tokia didelė, kad ją būtų galima laikyti neproporcinga, reikėtų konstatuoti, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą dėl to, kad baudos dydis yra netinkamas (2014 m. liepos 10 d. Sprendimo *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 205 punktas ir nurodyta teismo praktika).
- 49 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, kaip Bendrasis Teismas teisingai teigia skundžiamo sprendimo 328 punkte, Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje numatyta viršutinė riba turi būti apskaičiuojama atsižvelgiant į visų bendrovių, sudarančių ekonominį vienetą, veikiantį kaip įmonė, kaip ji suprantama pagal EB 81 straipsnį, kuri dabar atitinka SESV 101 straipsnis, bendrą apyvartą (žr. 2013 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Eni / Komisija*, C-508/11 P, EU:C:2013:289, 109 punktą; 2013 m. liepos 11 d. Sprendimo *Team Relocations ir kt. / Komisija*, C-444/11 P, EU:C:2013:464, 172 ir 173 punktus ir 2013 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Groupe Gascogne / Komisija*, C-58/12 P, EU:C:2013:770, 56 punktą). Sankcijos proporcingumas turi būti vertinamas turint omenyje, be kita ko, atgrasymo tikslą, kurio ja siekiama, taigi reikia remtis šia bendra apyvarta, siekiant atsižvelgti į šio vieneto ekonominę galią (šiuo klausimu žr. 2016 m. sausio 20 d. Sprendimo *Toshiba Corporation / Komisija*, C-373/14 P, EU:C:2016:26, 83 ir 84 punktus).
- 50 Iš esmės teigdama, kad CEP SA-PROAS grupei skirta bauda sudaro daugiau kaip 90 % PROAS apyvartos, apeliante, kad pagrįstų savo teiginį, nepateikia jokių įrodymų, galinčių patvirtinti, kad jai skirta bauda, sudaranti mažiau kaip 1 % CEP SA-PROAS grupės apyvartos, yra tokia didelė, kad ją galima laikyti neproporcinga, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo praktiką, primintą šio sprendimo 48 punkte.
- 51 Dėl to, kad apeliante, remdamasi 1983 m. birželio 7 d. Sprendimu *Musique Diffusion française ir kt. / Komisija* (100/80–103/80, EU:C:1983:158), kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis nepatikrino, ar skirta bauda yra proporcinga ne tik bendrai grupės apyvartai, bet ir pažeidimo mastui, pakanka konstatuoti, kad Bendrasis Teismas teisingai taikė šią teismo praktiką, nes atsižvelgė ne tik į bendrą grupės apyvartą, bet ir į kartelio dalyvių, įskaitant PROAS, greitai įsiskverbiančio bitumo pardavimus. Be to, apeliante neginčijo skundžiamo sprendimo 315, 316 ir 322 punktų, kuriuose nurodyta, kad PROAS dalyvavo darant pažeidimą vienuolika metų ir septynis mėnesius. Ji taip pat neginčijo to, kad Komisija padidino bazinį baudos dydį, siekdama atsižvelgti į šį ilgą dalyvavimo darant pažeidimą laikotarpį.
- 52 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, trečiasis šio apeliacinio skundo pagrindas turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

Dėl ketvirtojo ir penktojo pagrindų, siejamų su protingo laikotarpio laikymosi principo pažeidimu

Šalių argumentai

- 53 Ketvirtuoju pagrindu, pateiktu dėl skundžiamo sprendimo 267–269 punktų, apelianė kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis pažeidė SESV 261 straipsnį ir Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnį, atsisakydamas nuspręsti dėl vėlavimo priimti skundžiamą sprendimą pasekmių. Šiuo klausimu ji teigia, kad naudodamasis neribota jurisdikcija Bendrasis Teismas turėjo atsižvelgti į visas faktines ir teises bylos aplinkybes ir visų pirma į protingo laikotarpio laikymosi principą.
- 54 Penktąjį pagrindą, taip pat siejamą su protingo laikotarpio laikymosi principo, išplaukiančio iš Chartijos 41 straipsnio 1 dalies ir 47 straipsnio antros pastraipos, pažeidimu, sudaro trys dalys. Dėl šio pažeidimo kaip atlygio apelianė prašo 25 % sumažinti jai skirtą baudą. Šiuo klausimu ji teigia, kad dėl kiekvienų vėlavimo nagrinėti bylą metų bauda turi būti sumažinta 10 %, o dėl kiekvieno ilgesnio nei šeši mėnesiai ir trumpesnio nei vieni metai laikotarpio ši bauda turi būti sumažinta 5 %.
- 55 Pirma šio pagrindo dalimi apelianė kaltina Bendrąjį Teismą pažeidus pareigą išnagrinėti jam pateiktas bylas per protingą laikotarpį, atsižvelgdama į penkerių metų ir devynių mėnesių laikotarpį, praėjusį nuo tos dienos, kai ji pateikė ieškinį, iki skundžiamo sprendimo paskelbimo, įskaitant ketverių metų ir dviejų mėnesių laikotarpį nuo rašytinės proceso dalies užbaigimo iki žodinės proceso dalies.
- 56 Antra šio pagrindo dalimi apelianė kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis pažeidė protingo laikotarpio laikymosi principą, nes kartu nevertino administracinės procedūros ir teismo proceso trukmės, kuri bendrai viršijo vienuolika metų. Savo argumentus ji grindžia generalinės advokatės J. Kokott išvados byloje, kurioje buvo priimtas Sprendimas *Solvay / Komisija* (C-109/10 P, EU:C:2011:256), 240 punktu.
- 57 Trečia to paties pagrindo dalimi, pateikta dėl skundžiamo sprendimo 245–265 punktų, apelianė kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis padarė teisės klaidą konstatuodamas, jog administracinė procedūra buvo įvykdyta per protingą laikotarpį.
- 58 Grįsdama šią dalį ji teigia, kad to, jog Komisija šią bylą nagrinėjo penkerius metus, negalima pateisinti ginčo sudėtingumu ar tiriamų įmonių, kurios visos bendradarbiavo per procedūrą, elgesiu.
- 59 Skundžiamo sprendimo 245–250 punktuose ji taip pat pažymi, kad Bendrasis Teismas, analizuodamas administracinės procedūros trukmę, klaidingai atsižvelgė į tai, kad Komisija laikėsi baudų skyrimo konkurencijos srityje senaties termino. Ji Bendrąjį Teismą kaltina ir tuo, kad šis skundžiamo sprendimo 251–265 punktuose vertindamas neatsižvelgė į administracinės procedūros pradžią, t. y. laikotarpį nuo 2002 m. spalio mėn. iki 2004 m. birželio mėn., per kurį Komisija galėjo nagrinėti BP grupės prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti ir atlikti pagal šį prašymą reikalingą kontrolę.
- 60 Komisija teigia, kad, kiek tai susiję su tariamu protingo laikotarpio nesilaikymu vykdant administracinę procedūrą ir teisminį procesą, vertinamus atskirai ar kartu, apelianė turi Bendrajame Teisme pateikti ieškinį dėl žalos atlyginimo. Ji priduria, kad bet kuriuo atveju apelianė nepateikia jokių įrodymų, patvirtinančių, jog procedūra Komisijoje ir (arba) procesas Bendrajame Teisme buvo pernelyg ilgi turint omenyje šios bylos aplinkybes.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 61 Kalbant apie penktojo pagrindo trečią dalį, kuria apelianė kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis padarė teisės klaidą konstatuodamas, jog administracinė procedūra neviršijo protingo laikotarpio, reikia priminti, kad nors protingo laikotarpio laikymosi principo pažeidimas gali pateisinti sprendimo, priimto pasibaigus SESV 101 ar 102 straipsniu grindžiamai administracinei procedūrai, panaikinimą, nes tai susiję ir su atitinkamos įmonės teisės į gynybą pažeidimu (šiuo klausimu žr. 2006 m. rugsėjo

21 d. Sprendimo *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied / Komisija*, C-105/04 P, EU:C:2006:592, 42 ir 43 punktus), tai, kad Komisija nesilaikė protingo tokios administracinės procedūros laikotarpio, darant prielaidą, jog tai įrodyta, negali lemti skirtos baudos sumažinimo (šiuo klausimu žr. 2014 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Bolloré / Komisija*, C-414/12 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2014:301, 109 punktą).

- 62 Nagrinėjamu atveju, kaip matyti iš šio sprendimo 54 ir 57–59 punktų, neginčytina, kad šiais kaltinimais, susijusiais tiek su tuo, kad Bendrasis Teismas atsižvelgė į tai, jog nebuvo pasibaigęs senaties terminas konstatuoti pernelyg ilgos administracinės procedūros trukmės nebuvimą, tiek su tuo, kad Bendrasis Teismas neatsižvelgė į dalį ginčijamos administracinės procedūros, apeliančė siekia tik to, kad būtų sumažinta jai skirta bauda.
- 63 Todėl penktojo pagrindo trečios dalies pagrįstumas nenagrinėtinas ir ją reikia atmesti kaip nereikšmingą.
- 64 Kalbant apie ketvirtąjį pagrindą ir apeliacinio skundo penktojo pagrindo pirmą dalį, siejamą su tuo, kad Bendrasis Teismas priimdamas sprendimą nesilaikė protingo laikotarpio, reikia priminti, kad dėl Sąjungos teismo padaryto Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje įtvirtintos pareigos teismui pateiktas bylas išnagrinėti per protingą laikotarpį pažeidimo Bendrajame Teisme, nepaisant šio teismo turimos neribotos jurisdikcijos taikant SESV 261 straipsnį ir Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnį, turi būti pareiškiamas ieškinys dėl žalos atlyginimo, nes toks ieškinys yra veiksminga teisių gynimo priemonė. Taigi reikalavimas atlyginti žalą, atsiradusią dėl Bendrojo Teismo pareigos išnagrinėti bylą per protingą laikotarpį nesilaikymo, negali būti Teisingumo Teismui pateiktas tiesiogiai su apeliaciniu skundu; jis turi būti pateiktas pačiam Bendrajam Teismui (žr., be kita ko, 2014 m. liepos 10 d. Sprendimo *Telefónica et Telefónica de España / Komisija*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 66 punktą; 2014 m. spalio 9 d. Sprendimo *ICF / Komisija*, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, 57 punktą ir 2014 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Guardian Industries ir Guardian Europe / Komisija*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 17 ir 18 punktus).
- 65 Bendrasis Teismas, turintis jurisdikciją pagal SESV 256 straipsnio 1 dalį ir gavęs reikalavimą atlyginti žalą, tokių reikalavimų turi išnagrinėti susirinkęs kita kolegija nei ta, kuri išsprendė bylą, kurios nagrinėjimo trukmė kritikuojama (žr., be kita ko, 2014 m. liepos 10 d. Sprendimo *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 67 punktą; 2014 m. spalio 9 d. Sprendimo *ICF / Komisija*, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, 58 punktą ir 2014 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Guardian Industries ir Guardian Europe / Komisija*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 19 punktą).
- 66 Todėl tokiu atveju, kai yra akivaizdu (ir šalys dėl to neturi pateikti jokių papildomų įrodymų), kad Bendrasis Teismas padarė gana sunkų pareigos išnagrinėti bylą per protingą laikotarpį pažeidimą, Teisingumo Teismas gali tai konstatuoti (žr., be kita ko, 2014 m. spalio 9 d. Sprendimo *ICF / Komisija*, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, 59 punktą ir 2014 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Guardian Industries ir Guardian Europe / Komisija*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 20 punktą).
- 67 Taip yra šiuo atveju. Proceso Bendrajame Teisme trukmė, t. y. maždaug penkeri metai ir devyni mėnesiai, kuri apima, pirmiausia, ketverių metų ir vieno mėnesio laikotarpį, kuris, kaip matyti iš skundžiamo sprendimo 92–94 punktų, tęsėsi nuo rašytinės proceso dalies pabaigos iki teismo posėdžio, per kurį buvo išklaustos šalių kalbos, ir per kurį nebuvo priimtas joks procesinis aktas, negali būti paaiškinta nei bylos pobūdžiu ar sudėtingumu, nei šios bylos aplinkybėmis.
- 68 Iš tiesų, viena vertus, Bendrajam Teismui pateiktas ginčas nebuvo ypač sudėtingas. Kita vertus, nei iš skundžiamo sprendimo, nei iš šalių pateiktų įrodymų nematyti, kad šis neveikimo laikotarpis buvo objektyviai pateisinamas arba kad dėl to buvo atsakinga apeliančė.

- 69 Vis dėlto iš šio sprendimo 64 punkte pateiktų vertinimų matyti, kad ketvirtasis pagrindas ir šio apeliacinio skundo penktojo pagrindo pirma dalis turi būti atmesti.
- 70 Kiek tai susiję su penktojo pagrindo antra dalimi, kuria apeliantė kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis kartu nenagrinėjo administracinio ir teismo etapų trukmės, kad bendrai įvertintų jų pagrįstumą, dar reikia pažymėti, kad ja siekiama apeliantei skirtos baudos sumažinimo.
- 71 Net darant prielaidą, kad, priešingai, nei Bendrasis Teismas konstatavo skundžiamame sprendime, teisės, kad būtų laikomasi protingo laikotarpio, pažeidimas gali būti nustatytas dėl administracinės procedūros ir teismo proceso, vykdytų dėl CEPSA, ilgos trukmės, remdamasis vien tokiu pažeidimu Bendrasis Teismas ar apeliaciniame procese Teisingumo Teismas neturi sumažinti baudos, kuri šiai bendrovei buvo skirta už atitinkamą pažeidimą (šiuo klausimu žr. 2014 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Bolloré / Komisija*, C-414/12 P, EU:C:2014:301, 107 punktą).
- 72 Todėl penktojo pagrindo antrą dalį reikia atmesti.
- 73 Vadinas, reikia visiškai atmesti ketvirtąjį ir penktąjį apeliacinio skundo pagrindus.

Dėl šeštojo pagrindo, siejamo su Bendrojo Teismo procedūros reglamento redakcijos, taikomos ginčo aplinkybėms, 87 straipsnio 2 dalies pažeidimu

- 74 Šeštuoju pagrindu apeliantė tvirtina, kad Bendrasis Teismas pažeidė savo Procedūros reglamento redakcijos, taikomos ginčo aplinkybėms, 87 straipsnio 2 dalį, kai priteisė iš CEPSA bylinėjimosi išlaidas, nors, atsižvelgdamas į tai, kad abiejų šalių argumentai buvo atmesti, turėjo paskirstyti šias išlaidas šalims.
- 75 Šiuo klausimu pažymėtina, kad, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, tuo atveju, kai visi kiti apeliacinio skundo pagrindai buvo atmesti, reikalavimus, susijusius su tariamu Bendrojo Teismo sprendimo dėl bylinėjimosi išlaidų neteisėtumu, reikia atmesti kaip nepriimtinius pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio antrą pastraipą, pagal kurią apeliacinis skundas negali būti paduotas vien dėl šalies, kuriai priteista atlyginti bylinėjimosi išlaidas, ar dėl jų dydžio (šiuo klausimu žr. 1995 m. sausio 13 d. Nutarties *Roujansky / Taryba*, C-253/94 P, EU:C:1995:4, 13 ir 14 punktus ir 2014 m. spalio 2 d. Sprendimo *Strack / Komisija*, C-127/13 P, EU:C:2014:2250, 151 punktą).
- 76 Kadangi pirmi penki apeliantės apeliacinio skundo pagrindai atmesti, paskutinį pagrindą, susijusį su bylinėjimosi išlaidų paskirstymu, reikia pripažinti nepriimtinu.
- 77 Todėl reikia atmesti visą apeliacinį skundą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 78 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas yra nepagrįstas, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas.
- 79 Pagal šio reglamento 138 straipsnio 1 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal jo 184 straipsnio 1 dalį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei to buvo prašoma.
- 80 Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir CEPSA pralaimėjo bylą, pastaroji turi padengti bylinėjimosi išlaidas, susijusias su šiuo apeliaciniu procesu.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

- 1. Atmesti apeliacinį skundą.**
- 2. Priteisti iš *Compañía Española de Petróleos (CEPSA) SA* bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.